

RANGLARNING INSON HAYOTIDAGIA O'RNI

**Mamadaliyeva
Ominaxon**

*Farg'ona viloyati Madaniyat boshqarmasi
tasarrufidagi Beshariq tumani 18-sonli bolalar musiqa va
san'at maktabi Tasviriy san'at sinfi o'qituvchisi*

Annotatsiya

Ranglar inson hayotida chuqur rol o'ynaydi, kundalik tajribamizning turli jihatlarida his-tuyg'ular, hislar va xatti-harakatlarga ta'sir qiladi. Ushbu maqola ranglarning psixologik, madaniy va biologik ahamiyatini o'rganadi, turli xil ranglar insonning bilish va xatti-harakatlariga qanday ta'sir qilishiga oydinlik kiritadi. Ranglarning odamlarga fiziologik ta'siridan tortib, o'ziga xos soyalarga bog'liq bo'lgan madaniy simvolizmga, odamlar va ranglar o'rtasidagi murakkab munosabatlar psixologiya, marketing, dizayn va terapiya kabi sohalarda keng ko'lamli ta'sirga ega bo'lgan qiziqarli tadqiqot sohasidir.

Kalit so'zlar: Ranglar, Rang psixologiyasi, Madaniy simvolizm, Xromoterapiya, Ranglar nazariyasi, Inson xulq-atvori

Kirish:

Ranglar bizning muhitimizda hamma joyda mavjud bo'lib, bizning hislarimizni shakllantiradi va nozik va chuqur bo'lishi mumkin bo'lgan hissiy reaksiyalarni keltirib chiqaradi. Ranglarning inson xatti-harakati va idrokiga qanday ta'sir qilishini o'rganish psixologiya, biologiya, sotsiologiya va dizaynni o'z ichiga olgan murakkab fanlararo sohadir. Ranglarning inson hayotidagi rolini tushunish atrofimizdagi dunyoni qanday qabul qilishimiz va atrofimiz bilan o'zaro munosabatimiz haqida qimmatli tushunchalarni berishi mumkin.

Ranglarning psixologik ta'siri:

Ranglarning psixologik ta'siri yaxshi hujjatlashtirilgan, har bir rang o'ziga xos hissiy reaksiyalarni keltirib chiqaradi va kayfiyat va xatti-harakatlarga ta'sir qiladi. Misol uchun, qizil va to'q sariq kabi issiq ranglar ko'pincha energiya, ehtiros va hayajon bilan bog'liq bo'lsa, ko'k va yashil kabi sovuq ranglar tinchlik, osoyishtalik va uyg'unlik tuyg'ularini uyg'otadi. Rang psixologiyasi sohasi turli xil ranglarning kognitiv jarayonlarga, xotirani saqlashga va hatto jismoniy reaksiyalarga qanday ta'sir qilishi mumkinligini o'rganadi.

Ranglarning madaniy ahamiyati:

Ranglar turli jamiyatlar va an'analarda boy madaniy ramziy ma'noga ega, turli madaniyatlar o'ziga xos ranglarga o'ziga xos ma'nolarni beradi. Misol uchun, oq rang G'arb madaniyatlarida poklik va aybsizlik ramzi bo'lsa, ko'plab Osiyo jamiyatlarida

motam va o'lim bilan bog'liq. Ranglarning madaniy ahamiyatini tushunish samarali madaniyatlararo muloqot va dizayn uchun juda muhimdir, chunki ranglar turli xil madaniy kontekstlarda turlicha bo'lgan xabarlarini etkazishi va hissiyotlarni uyg'otishi mumkin.

Ranglarning madaniy ahamiyati - bu turli jamiyatlar va an'analarda turli xil ranglarga bog'langan turli xil ma'nolar va ramziylikni ta'kidlaydigan qiziqarli tadqiqot sohasi. Ranglar turli madaniyatlarning qadriyatlari, e'tiqodlari va tarixiy sharoitlarini aks ettiruvchi aloqa, marosimlar va o'zlikni ifodalashda muhim rol o'ynaydi. Ranglarning madaniy ahamiyatini tushunish globallashtirilgan dunyoda madaniyatlararo tushunish va samarali muloqotni rivojlantirish uchun juda muhimdir.

1. Oq:

- G'arb madaniyatlari: G'arb madaniyatlarida oq rang ko'pincha poklik, aybsizlik va poklik bilan bog'liq. Odatda to'ylarda yangi boshlanishlarni ramziy qilish uchun ishlatiladi va ko'pincha tinchlik va osoyishtalik tushunchalari bilan bog'lanadi.

- Osiyo madaniyatlari: Aksincha, ko'plab Osiyo jamiyatlari oq rangni motam, dafn marosimi va o'lim bilan bog'laydi. Oq rang dafn marosimlarida kiyiladi va Xitoy, Yaponiya va Koreya kabi mamlakatlarda qayg'u va yo'qotish ramzi hisoblanadi.

2. Qizil:

- G'arb madaniyatlari: G'arb madaniyatlarida qizil rang ko'pincha ehtiros, sevgi va energiya bilan bog'liq. Bu romantikani, hayajonni va kuchni ramziy qilishi mumkin.

- Osiyo madaniyatlari: Qizil rang ko'plab Osiyo madaniyatlarida katta ahamiyatga ega bo'lib, u omad, farovonlik va baxtni anglatadi. Qizil rang odatda to'y va bayramlar kabi bayramlarda yovuz ruhlardan qutulish va omad keltirish uchun ishlatiladi.

3. Qora:

- G'arb madaniyatlari: G'arb madaniyatlarida qora rang ko'pincha motam, tantanavorlik va nafislik bilan bog'liq. Odatda dafn marosimlarida va rasmiy marosimlarda kiyiladi.

- Afrika madaniyatlari: Afrikaning ko'plab madaniyatlarida qora rang kuch, hokimiyat va ruhiy energiyani anglatadi. U ko'pincha qabila boshliqlari tomonidan va muhim marosimlarda kiyiladi.

4. Sariq:

- G'arb madaniyatlari: G'arb madaniyatlarida sariq rang ko'pincha baxt, iliqlik va ijobiylik bilan bog'liq. U quyosh nuri, quvonch va nekbinlikni anglatishi mumkin.

- Osiyo madaniyatlari: Sariq turli Osiyo madaniyatlarida turli ma'nolarga ega. Xitoyda sariq rang qirollik va farovonlik bilan bog'liq bo'lsa, Yaponiyada u jasorat va himoyani anglatadi.

5. Moviy:

- G'arb madaniyatlari: Moviy rang ko'pincha tinchlik, barqarorlik va G'arb madaniyatlariga ishonch bilan bog'liq. Bu xotirjamlik va yengillik tuyg'ularini uyg'otishi mumkin.

- O'rta Sharq madaniyatlari: Ba'zi Yaqin Sharq madaniyatlarida ko'k rang yomon ko'zdan himoya bilan bog'liq bo'lib, omad keltiradi va salbiydan saqlaydi deb ishoniladi.

6. Yashil:

- Global ahamiyati: yashil rang odatda tabiat, o'sish va ko'plab madaniyatlarda uyg'unlik bilan bog'liq. Bu yangilanish, unumdorlik va muvozanatni anglatadi va ko'pincha atrof-muhitni bilish va barqarorlik bilan bog'liq.

Ranglarning madaniy ahamiyatini tushunish shaxslar va tashkilotlarga turli xil madaniy landshaftlarda sezgirlik va hurmat bilan harakat qilishlariga yordam beradi. Turli xil madaniy kontekstlarda turli xil ranglarga bog'langan ma'nolarni tan olish orqali biz madaniyatlararo muloqotni, dizaynni va o'zaro ta'sirni kuchaytirishimiz, o'zaro tushunish va inson xilma-xilligining boy gobelenini qadrlashni rivojlantirishimiz mumkin.

Ranglarga biologik javoblar:

Psixologik va madaniy jihatlardan tashqari, ranglar ham odamlarda fiziologik reaksiyalarni keltirib chiqaradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, ma'lum ranglarga ta'sir qilish yurak tezligi, qon bosimi va hatto ishtahaga ta'sir qilishi mumkin. Xromoterapiya yoki rang terapiyasi deb nomlanuvchi ushbu hodisa jismoniy va hissiy farovonlikni oshirishda ranglarning terapevtik salohiyatini o'rganadi. Misol uchun, ko'k rang ko'pincha sog'liqni saqlash muassasalarida xotirjamlik va yengillik hissi yaratish uchun ishlatiladi, sariq esa aqliy faoliyat va ijodkorlikni rag'batlantiradi deb ishoniladi.

Rang ilovalari:

Ranglarning ta'siri marketing, dizayn, arxitektura va sog'liqni saqlash kabi ko'plab sohalarni qamrab oladi. Masalan, marketingda brendlar ranglarning psixologik ta'siridan o'ziga xos his-tuyg'ularni uyg'otish va iste'molchilar bilan rezonanslashadigan brend assotsiatsiyalarini yaratish uchun foydalanadi. Xuddi shunday, interyer dizaynerlari turli joylarda kayfiyat va mahsuldorlikni oshiradigan atmosferani yaratish uchun rang sxemalaridan foydalanadilar. Rang nazariyasi va uning qo'llanilishining nuanslarini tushunish shaxslar va tashkilotlarga ranglarning kuchidan samarali foydalanish imkoniyatini beradi.

Xulosa:

Ranglar inson hayotiga chuqur ta'sir ko'rsatadi, bizning his-tuyg'ularimiz, in'ikoslarimiz va xatti-harakatlarimizni ongli va ongsiz tarzda shakllantiradi. Ranglarning psixologik, madaniy va biologik o'lchamlarini o'rganish orqali biz odamlar va ranglar o'rtasidagi murakkab munosabatlarni chuqurroq tushunamiz. Dizayn, terapiya yoki aloqa sohasida ranglar bizning tajribamizni boyitishda va atrofimizdagi dunyoni shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynashda davom etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Khaydarovich, Abdullayev Alimardon. "Colors in Descriptive Art." *International Journal on Economics, Finance and Sustainable Development* 2.12 (2020): 20-22.
2. Абдуллаев, Алимардон Хайдарович. "РИШТАНСКИЙ ГОНЧАР-УСТА РУСТАМ УСМОНОВ." *NovInfo. Ru* 1.61 (2017): 452-461.
3. Abdullaev, A. K. "THE BASIS IS GENERALIZED AND VERIFICATION ALGORITHMS FOR OPTIMAL CONTROL OF MOBILE INDUSTRIAL ROBOTS." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 279-285.
4. Abdullaev, A. K. "THE APPEARANCE OF A MATHEMATICAL MODEL AND SOFTWARE DEVELOPMENT SYSTEM AS A CONTROL OBJECT

OF A ROBOT." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 286-291.

5. Abdullaev, A. K. "THE BASIS IS THE BASIC OF A MOBILE INDUSTRIAL ROBOT CHARACTERISTICS AND FORM OF SPATIAL STRUCTURE." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.12 (2022): 122-127.